

unicef

Lapsen oikeudet pähkinänkuoressa

Suomen UNICEF

Kevät 2022

Lapsen oikeuksien
sopimuksen voima
tulee ulottaa
jokaiseen lapseen.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet

Syrjimättömyys ja yhdenvertaisuus [2]

Lapsen edun ensisijaisuus [3]

Oikeus elämään ja kehittymiseen [6]

Lapsen näkemyksen kunnioittaminen [12]

Ketkä lapset saattavat jäädä syrjään?

Keiden lasten oikeudet eivät täysimääräisesti toteudu?

Keiden ääni saattaa jäädä herkemmin kuulematta?

Ns. haavoittuvassa asemassa olevia lapsia voivat olla esimerkiksi

- maahanmuuttajataustaiset lapset
- köyhissä perheissä asuvat lapset
- seksuaali- ja sukupuoli-vähemmistöihin kuuluvat lapset
- muut vähemmistöön kuuluvat lapset (esim. romanilapset)
- vamman kanssa elävät lapset
- lapset, joilla on neuropsykiatrisia erityispiirteitä
- lapset, joilla on mieliala- tai ahdistusoireilua
- syntymäkodin ulkopuolelle sijoitetut lapset
- kiusatuksi tulevat lapset
- ylipainoiset lapset
- väkivaltaa kokevat lapset
- koulupudokkaat
- lapset, joilla on päihdeongelma.

Katse lapsiin keskimäärin vai tiettyihin lapsiin kohdennetummin?

6%

kaikista 8. ja 9. luokkalaisista raportoi kokeneensa koulukiusaamista viikoittain.

33,7%

ulkomaalaistaustaisista nuorista raportoi kokeneensa koulukiusaamista viikoittain.

Lapsen edun ensisijaisuus

Lapsen oikeuksien sopimus sisältää velvoitteen arvioida aina lapsen etua ja antaa sille etusija päätösharkinnassa.

Velvoite koskee

- **yksittäistä lasta** → yksilöllinen ja tapauskohtainen arviointi
- **lapsia ja nuoria ryhminä** → lapsivaikutusten arviointi ja lapsibudjetointi
- **suoraan ja välillisesti** lapsiin ja nuoriin vaikuttavia päätöksiä ja toimintoja.

Velvoite sisältää lapsen oikeuden esittää omat näkemyksensä asiasta.

Lapsivaikutusten arviointi

Edistää

- fiksumpaa, kestävämpää ja taloudellisesti vaikuttavampaa päätöksentekoa
- valmistelun ja päätöksenteon laatua, avoimuutta ja osallistavuutta
- ennaltaehkäisyä jälkikäteen korjaamisen sijaan

Mahdollistaa

- aidosti eri ratkaisuvaihtoehtojen harkinnan
- vahvasti tietoon perustuvan päätöksenteon ja tiedolla johtamisen
- lapsiin kohdistuvien negatiivisten vaikutusten, haittojen ja riskien minimoinnin etukäteen
- lasten kannalta parhaan vaihtoehdon valinnan perusteluineen

Talouden tarkastelua lapsen edun näkökulmasta

Miten euroja kohdennetaan lapsiin,
ja millaisia vaikutuksia käytetyillä
varoilla saadaan aikaan
= lapsibudjetointi

Lapsella on oikeus saada näkemyksensä otetuksi huomioon kunnassa

- Kuulemisen tavat eivät voi sulkea tiettyjä lapsia tai lapsiryhmiä ulos
 - monipuoliset menetelmät
- Edustuksellisen osallisuuden lisäksi on tärkeää arjen osallisuus
- Merkitykselliset vaikutusmahdollisuudet vs. ”näennäisosallisuus”

Lapsella on oikeus saada näkemyksensä otetuksi huomioon kunnassa

- Ilman tietoa ei voi olla osallinen
 - ikä- ja kehitystasoon sopiva viestiminen
- Huomio osallisuuden prosessiin (tiedon hyödyntäminen, palaute jne.)
- Aikuisten vähättelevät asenteet
 - lapsi on oman arkensa paras asiantuntija

Lapsen oikeus
elämään ja
kehittymiseen: oikeus
terveyteen, turvaan,
oppimiseen, leikkiin,
lepoon ja vapaa-aikaan.

Mitä kunnassa tehdään esim.

- lasten ylipainon ennaltaehkäisemiseksi?
- lasten väkivallan kokemusten kartoittamiseksi ja tuen saamiseksi väkivaltaa kokeneille lapsille?
- lasten yksinäisyyden vähentämiseksi?
- kiusaamisen nollatoleranssin varmistamiseksi?
- lapsiperheköyhyyden vaikutusten vähentämiseksi ja lasten omien köyhyyskokemusten kuulemiseksi?
- sen varmistamiseksi, että jokaisella lapsella on vähintään yksi turvallinen aikuinen elämässään?

”

Ois tosi kiva,
jos ois joku,
jolle puhua.

unicef

NÄKYVIIN

Nuorten mielestä tärkeitä asioita kunnassa

- Vapaus olla minä
- Loppu kiusaamiselle
- Sujuvat mielenterveyspalvelut
- Turvallinen aikuinen
- Mahdollisuus harrastaa
- Lasten ja nuorten ääni kuuluviin päätöksenteossa
- Tukea nuorille koronatilanteessa
- Ilmastonmuutos on otettava vakavasti

[Kooste kyselyn tuloksista](#)

www.unicef.fi/nakyviin

A young boy with light brown hair, wearing a dark jacket and dark sneakers with white stripes, is sitting on a stone ledge. He is looking off to the side with a thoughtful expression. The background is a bright, slightly blurred outdoor setting with stone steps.

Kiitos, että tutustuit lapsen oikeuksiin.

Kiitos työstäsi lasten ja nuorten puolella.

unicef
for every child